

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Иван Камбуров

за дисертационния труд на Димитър Георгиев Начев

ЕКЗИСТЕНЦИАЛНО-ХУМАНИСТИЧНАТА АНТРОПОЛОГИЯ ВЪВ ФИЛОСОФИЯТА НА НИКОЛАЙ БЕРДЯЕВ

редовен докторант в катедра „Философия” на Философски факултет ЮЗУ
за получаване на образователна и научна степен „доктор”

Професионално направление: 2.3. Философия

Научна специалност: История на философията

Представената за рецензия дисертация от Димитър Георгиев Начев е бакалавър по Теология (Богословие) 2006г., магистър по философия към ЮЗУ 2011 г. и редовен докторант 2015 –2017 г. в катедра „Философия” на Философски факултет ЮЗУ е посветена на екзистенциално-хуманистичната антропология в творчеството на Николай Александрович Бердяев (1874 – 1947г.), тема интересна от теоретична гледна точка и предполагаща много добро познаване на многообразните рефлексивни инварианти в творчеството на Н.Бердяев.

Какъв е Н. Бердяев - философ? Мистик? Езотерик? Богослов новатор? Религиозен антрополог? Екзистенциалист? Публицист – идеолог? Мислител, който публично представя собствената си саморефлексия в търсене на нов тип духовност, в търсене на последните основания на божественото? Тези въпроси могат да бъдат продължени но едва ли изследователите на творчеството на Бердяев ще дадат еднозначен отговор. Това е така, защото той е мислител, който в своите духовни търсения застава на края на «човешкото битие» - над бездната спрямо която човек е „всичко и нищо“. В своите дневници той отбелязва, че «измъчва самия себе и Бога» и това е искрено признание.

Да се проникне рационално в дълбините на подобен тип духовност по-скоро е невъзможно, което предполага, че питанията спрямо творчеството на Бердяев не просто ще продължат, а в нови мисловни хоризонти ще бъдат все така актуални.

Независимо, че Кеймбриджкия университет присъжда на Н. Бердяев степен доктор по теология, болшинството от изследователи го приемат за философ, тъй като своя опит на мисловна дейност той реализира с философски средства. Дори обръщането му към религиозната проблематика е свързано със създаването на културен аналог на теологията – своеобразна теология на културата.

На нашето внимание е заявен и представен изследователски текст в обем от 153 стр., разделен в четири глави, с увод, заключение и литература на кирилица и латински, който трябва разкрие спецификата на екзистенциално-хуманистичната антропология във философията на Бердяев.

В увода на изследването, който е в обем колкото една глава – 23 стр., тъй като е включено неизвестно защо и вече реферираното в авторереферата съдържание на дисертацията авторът изяснява актуалността, обекта, предмета, целите - методологията на своето изследване.

Обосновката на актуалността авторът се изразява чрез тезата, че „повечето изследователи не наблягат достатъчно върху неговото (на Бердяев) хуманистично, и либерално по същество, учение, което се опитва да обнови християнството, като актуализира антропоцентристките му и персоналистки аспекти и така своеобразно да го „очовечи”, приближавайки религиозните идеи и ценности към нуждите на светското общество“ (5стр.). Трудно можем да приемем такава аргументация тъй като в една или друга степен този въпрос се разглежда в не-малка част от многобройните изследвания посветени на Бердяев (някои не отбелязани в библиографията) и дори има защитена по тази тема през 2003 г. дисертация - Вологин Е. А. „Экзистенциально-гуманистическая антропология Н.А. Бердяева“, М. 2003 г., с която докторантът би следвало задължително да е запознат и да включи в списъка с литература. Нещо по-вече, самата актуалност се вижда от автора в това, че „философията на Бердяев е явление на епохата, когато догматът престава да се възприема като неподлежащ на усъмняване и интерпретация обект на ирационална вяра, а като обект едновременно на интелектуално осмисляне и екзистенциално преживяване“ (6 стр., теза която е заимствана от посочения от нас по-горе автор Е. Вологин, стр. 89), или актуалността се

вижда това, че „сега, когато религията претендира да запълни идейния вакуум, образувал се при дългото отърсване от комунистическите принципи“ (стр.7) – с което от научна гледна точка едва ли можем да се съгласим.

В подобна перспектива като обект на изследването се представя не „философията на Бердяев“ както е в наименованието на дисертацията, а този „специфичен светоглед на Н. Бердяев“ – „търсене на една нова духовност, за ново религиозно съзнание, което да изразява творческите заложби на човека и което обхваща дълбочинната и екзистенциалната пълнота на личното съществуване“ (стр.12, същото е и при Е. Вологин, стр. 7).

В този дух се определя и предмета на изследването. Той дори не е един, както следва от наименованието на темата – „екзистенциално-хуманистичната антропология“, а са два предмета: 1) „се явява хуманистичният аспект на неговата интерпретация на подобни фундаментални философски проблеми в контекста на общата религиозна насоченост на размишленията му“ и 2) „наред с това предмет на дисертацията е спецификата на религиозния модернизъм на Бердяев и стремежът му да изведе нуждата от християнско възраждане въз основа на актуализиране на хуманистичните аспекти на християнското учение за сметка на неговата социална и историческа страна“ (стр. 12). В случая основният предметен контекст - „антропологическият аспект“ не се фиксира и нещо по-вече, ако имаме два предмета от това следва за всеки предмет да се изведе отделно цел и задачи спрямо всяка една от тези цели, нещо което не откриваме.

Неточност откриваме и при определяне на целта, която „е да докаже хуманистичния характер на философско-религиозното учение на Бердяев, фокусирайки се върху неговата екзистенциална антропология“ (стр. 13), като тук „философията на Бердяев“, както е отбелязано в наименованието се превръща във „философско-религиозно учение“, което е нещо по-различно от заявеното.

Реализирането на целта се търси през четири основни задачи при което ще отбележим, че в текста - 1 и 2 задача (стр.13) съответстват на 2 и 3 цел-и от дисертацията на Е. Вологин (стр.6). Още тук ще констатирам, че в

заклучението не са конкретизирани резултатите по изпълнението на всяка една от тези задачи, както научно-то изследване предполага.

Ще се въздържа от задължителното според изискванията изложение на основните тези от представения ми дисертационен текст, тъй като за пръв път ми се налага да рецензирам изследване, което без да се позовава на съществуването и използването на друг текст по-същество го заимства изцяло. Това поставя под въпрос постигнатите резултати, както и формулираните приноси моменти и представената декларация за оригиналност на дисертацията.

Установени пълни съответствия по страници, без позовавания на източника:

Дисертационен труд на Димитър Георгиев Начев „Екзистенциално-хуманистичната антропология във философията на Н.Бердяев“, ЮЗУ, 2017 г. научна специалност – история на философията		Източник: Дисертационен труд на Вологин Е. А. „Экзистенциально-гуманистическая антропология Н.А. Бердяева“, Специалност 09.00.03 - история философии, Москва 2003 г.
Глава		
1.	стр. 36 - 51 стр. 53 - 57	стр. 10 - 23 стр. 24 - 27
2.	стр. 59 - 64 стр. 67 - 69 стр. 73 - 80	стр. 71 – 73 стр. 78 – 81; 83 стр. 89 – 93; 115 - 116
3.	стр. 81 - 89 стр. 99 - 102	стр. 30 - 39 стр. 33 - 35
4.	стр. 113 - 114 стр. 117 - 129	стр. 58 - 59 стр. 59 - 70

Дисертацията е придружена от автореферат и съпътстващи документи. Авторефератът в обем от 31 стр. от които 18 стр. изразяват уводната част на дисертацията, 10 стр. реферативна част на текста и 1 стр. приноси моменти. В автореферата отсъства задължителната според изискванията част – заключението. В автореферата е посочено, че Димитър Начев има 6 публикации по темата на дисертацията.

Нямам общи публикации с докторанта.

Въз основа на установеното ще отбележа, че докторантът и неговия научен ръководител са подвели катедрата при обсъждането на текста и неговото допускане до защита. Ще гласувам с „не“ – да не се присъжда на Димитър Георгиев Начев образователната и научната степен „Доктор“ по философия.

(проф. д-р Иван Камбуров):.....

25.02.2018 г.